

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2021 r. Sąd Rejonowy w Brzezinach w sprawie z powództwa Banku (...) SA z siedzibą w W. przeciwko H. S. o zapłatę:

1. **utrzymał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Rejonowego w Brzezinach z dnia 25 sierpnia 2017 roku sygnatura akt I Nc 674/17 w części tj. w zakresie nakazania pozwanej H. S., aby zapłaciła powodowi kwotę 40.028,23 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności obowiązującej stopy kredytu lombardowego NBP, wynoszącej na dzień wniesienia pozwu 10% w stosunku rocznym – z ograniczeniem do wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie (art. 481 § 2¹ k.c.) liczonymi od kwoty 37.204,05 zł od dnia 5 czerwca 2017 roku do dnia zapłaty, uchylając powyższy nakaz w pozostałej części,**
2. **nie obciążył pozwanej H. S. nieuiszczonymi kosztami opłaty od zarzutów przejmując je na rachunek Skarbu Państwa.**

Apelację od wskazanego wyroku złożyła strona pozwana, zaskarżając go w zakresie pkt 1 sentencji wyroku, utrzymującym nakaz zapłaty na rzecz powoda kwoty 40.028,23 zł.

Zaskarżonemu orzeczeniu apelująca zarzuciła:

1) **naruszenie prawa procesowego, tj.:**

- a) **art. 327¹ § 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 roku – Kodeks postępowania cywilnego (dalej jako k.p.c.) poprzez ustalenie stanu faktycznego z pominięciem kwestii zbadania dopuszczalności obciążenia pozwanej kosztami pozaodsetkowymi w nadmiernej wysokości,**
- b) **art. 320 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie z uwagi na zaniechanie rozłożenia świadczenia na raty, tak aby pozwana mogła je spłacić, przy uwzględnieniu jej sytuacji majątkowej,**

2) **naruszenie prawa materialnego, tj. art. 5 w związku z art. 410 § 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (dalej w skrócie jako k.c.), poprzez ich niezastosowanie w sprawie, pomimo, że żądanie od pozwanej spłaty tak k wysokich kosztów pozaodsetkowych było ewidentnie sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa i zasadami współżycia społecznego.**

W konsekwencji podniesionych zarzutów apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uchylenie nakazu zapłaty z dnia 25 sierpnia 2017 roku i oddalenie powództwa w całości, względnie orzeczenie w sposób uwzględniający realną możliwość spłaty przez pozwaną zobowiązań w formie ratalnej, z pominięciem nieuprawnionych kosztów prowizji oraz ubezpieczenia, również o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu z uwzględnieniem kosztów postępowania odwoławczego, a ponadto zwolnienie pozwanej od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Na wstępie należy wskazać, iż Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne poczynione przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne.

Zarzut naruszenia art. 327¹ § 1 k.p.c. nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 327¹ § 1 k.p.c. uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, obejmującej ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, a także wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Powołanie się na podstawę naruszenia w postaci art. 327¹ § 1 k.p.c. jest usprawiedliwione tylko wówczas, gdy z uzasadnienia orzeczenia nie daje się odczytać, jaki stan faktyczny lub prawny stanowił podstawę rozstrzygnięcia, co uniemożliwia kontrolę instancyjną. Inaczej rzecz ujmując, zarzut wadliwego sporządzenia uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia może okazać się zasadny tylko wówczas, gdy z powodu braku w uzasadnieniu elementów wymienionych w art. 327¹ § 1 k.p.c. zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli, czyli gdy treść uzasadnienia orzeczenia sądu pierwszej instancji uniemożliwia całkowicie odtworzenie i ocenę wyводу (ciągu wnioskowania o faktach i prawie), który doprowadził do przyjęcia zawartego w sentencji rozstrzygnięcia. To, czy w istocie sprawa została wadliwie, czy prawidłowo rozstrzygnięta nie zależy od tego, jak zostało napisane uzasadnienie. Jedynie w takim wypadku uchybienie art. 327¹ § 1 k.p.c. może być uznane za mogące mieć wpływ na wynik sprawy. Oznacza to, że nie każde uchybienie w zakresie konstrukcji uzasadnienia orzeczenia sądu drugiej instancji może stanowić podstawę do kreowania skutecznego zarzutu. Skarżący musi przy tym wykazać zaistnienie tego rodzaju wadliwości, które czynią uzasadnienie bezwartościowym dla oceny wydanego rozstrzygnięcia sprawy (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 5 lipca 2018 r., I ACa 24/18, publ. Legalis nr 1842038).

Mając powyższe na uwadze, w ocenie Sądu odwoławczego Sąd Rejonowy pochylił się nad całością zebranego materiału dowodowego, a przedstawione w uzasadnieniu rozważania dotyczące podstawy prawnej orzekania w pełni oddają motywy, jakimi kierował się Sąd uznając powództwo za udowodnione. Tym samym uzasadnienie wyroku Sądu I instancji czyni zadość wymogom stawianym w art. 327¹ § 1 k.p.c.

Zarzuty naruszenia art. 320 k.p.c. należało ocenić jako nietrafne.

Zgodnie ze wskazanym przepisem, w szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd może w wyroku rozłożyć na raty zasądzone świadczenie, a w sprawach o wydanie nieruchomości lub o opróżnienie pomieszczenia - wyznaczyć odpowiedni termin do spełnienia tego świadczenia. Przepis ten stanowi przejaw tzw. prawa sędziowskiego. Określa on szczególną regułę wyrokowania, dotyczącą przedmiotu orzekania, dającą sądowi możliwość uwzględnienia także interesów pozwanego, w zakresie czasu wykonania wyroku, a interesów powoda przez uniknięcie bezskutecznej egzekucji. Ingerencja sądu na podstawie tego przepisu obejmuje możliwość rozłożenia świadczenia na raty, przy czym sąd ustala liczbę, wysokość i terminy poszczególnych rat stosownie do okoliczności sprawy. Przepis ten ma charakter materialnoprawny, ponieważ modyfikuje treść łączącego strony stosunku cywilnoprawnego, w odniesieniu do sposobu i terminu spełnienia świadczenia przez pozwanego i w tym zakresie jest konstytutywny. Nie ma przy tym podstaw do przyjęcia, że powinnością sądu jest objęcie rozłożeniem na raty także sumy odsetek (vide postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2018 roku, V CSK 503/17, Legalis nr 1781941). Ponadto należy podkreślić, iż rozłożenie zasądzonej kwoty na raty zawsze powinno być ekonomicznie odczuwalne dla wierzyciela. Zastosowanie w sprawie art. 320 k.p.c. może nastąpić jedynie wyjątkowo. Ochrona, jaką zapewnia dłużnikowi przepis art. 320 k.p.c., nie może być stawiana ponad ochronę wierzyciela w procesie cywilnym i wymaga uwzględnienia wszelkich okoliczności sprawy, w tym uzasadnionego interesu podmiotu inicjującego proces. Ponadto, jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny w Krakowie, który to pogląd tutejszy Sąd podziela, uwzględnienie wniosku dłużnika jest racjonalne, w sytuacji, gdy wykaże on, że dysponować będzie środkami umożliwiającymi wykonanie zmodyfikowanego obowiązku w sposób odczuwalny ekonomicznie przez wierzyciela. W przeciwnym razie nie zostanie osiągnięty cel wynikający z art. 320 k.p.c. określony jako należyte zaspokojenie wierzyciela bez prowadzenia postępowania egzekucyjnego (wyrok SA w Krakowie z dnia 30 listopada 2021 r., I ACa 507/20, LEX nr 3329457).

Biorąc powyższe pod uwagę należy wskazać, iż Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do kwestionowania niezastosowania przez Sąd Rejonowy rozłożenia na raty zasądzonej kwoty. Sąd Rejonowy wziął pod uwagę zarówno interes wierzyciela, jak również możliwości finansowe pozwanej. Uwzględnienie wniosku pozwanej spowodowałoby, że kwoty rat byłyby nieodczuwalne ekonomicznie dla powoda. Jednocześnie pozwana nie wykazała, że będzie dysponować pieniędzmi,

które umożliwią jej wykonanie wobec wierzyciela zobowiązania bez prowadzenia egzekucji komorniczej. Pozwana, co zostało również podkreślone w apelacji, osiąga niewielkie dochody z emerytury. Przy tak niskich dochodach posiada natomiast liczne obciążenia finansowe, z otrzymywanej renty komornik dokonuje potrącenia w wysokości 575 zł, a ponadto pozwana spłaca samodzielnie zaciągnięte pożyczki w łącznej kwocie 204,69 zł miesięcznie. Pozwana samodzielnie ponosi koszty utrzymania, w tym sam czynsz za mieszkanie wynosi 270 zł. Przy takiej strukturze dochodów i wydatków niezmiernie trudno określić kwotę, jaką pozwana mogłaby uiszczać tytułem spłaty raty, by jednocześnie pozostały jej środki na utrzymanie. W tych okolicznościach należy wskazać, że rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty byłoby bezcelowe, bowiem nie tylko godziłoby w interes wierzyciela, ale również nie przyczyniłoby się do sprawniejszego jego zaspokojenia. Trudno bowiem zakładać, by pozwana z pozostałej jej na opłaty, wyżywienie i zaspokojenie wszystkich pozostałych potrzeb kwoty jedynie niewiele ponad 700 zł, wygospodarowała środki na spłacenie rat na rzecz wierzyciela. Ponadto zauważyć należy, że zasądzone świadczenie wynika z niespłaconego kredytu konsolidacyjnego, który pozwana miała spłacać w kwotach po 859,05 zł miesięcznie i ostatnia rata 566,81 zł. Skoro pozwana przestała spłacać pożyczkę, gdyż nie miała środków na spłatę poszczególnych rat w takich wysokościach, nie można założyć, że obecna sytuacja pozwanej pozwoli jej na spłaty w ratach zbliżonych, natomiast rozłożenie świadczenia na mniejsze raty godziłoby w interes powoda i nie byłoby dla niego ekonomicznie odczuwalne. Tym samym Sąd Okręgowy nie doszukał się uchybień w orzeczeniu Sądu I instancji dotyczącym niezastosowania art. 320 k.p.c.

Stawianego przez skarżącą zarzutu naruszenia dyspozycji art. 5 k.c. w zw. z art. 410 § 2 k.c. nie sposób podzielić.

Ogólną regulację zakazującą nadużycia prawa zawiera przepis art. 5 k.c. Został on umieszczony w części ogólnej kodeksu cywilnego, a zatem odnosi się nie do jednego, konkretnego prawa podmiotowego, ale dotyczy wszystkich praw, do których zastosowanie ma część ogólna kodeksu cywilnego. Zgodnie z powołanym przepisem nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współzycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. Oba kryteria nadużycia prawa zaliczane są do klauzul generalnych. Gdy chodzi o zasady współzycia społecznego to w szerszym znaczeniu jest to całokształt norm moralnych, obyczajowych i zwyczajowych, a także reguł prawnych obowiązujących w społeczeństwie. W węższym znaczeniu są to normy moralne odnoszące się do zachowań wobec innych osób. Natomiast kryterium sprzeczności z klauzulą społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa jest cel prawa podmiotowego, który powinien być osiągnięty. Jeżeli zastosowanie danego przepisu nie prowadzi do założonego celu, istnieje sprzeczność między użytkowaniem z prawa a społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa. Stan nadużycia prawa - jeśli zostanie stwierdzony - prowadzi do redukcji bądź unicestwienia prawa podmiotowego. Rozstrzygnięcie w tym zakresie wymaga ostrożności i wnikliwego rozważenia wszystkich aspektów konkretnego wypadku. Zasady współzycia społecznego w rozumieniu art. 5 k.c. są bowiem pojęciem pozostającym w nierozłącznym związku z całokształtem okoliczności danej sprawy (wyrok SN z 22 listopada 1994 II CRN 127/04).

Klauzula generalna zawarta w art. 5 k.c. wskazuje na niedopuszczalność czynienia ze swego prawa użytku, który byłby sprzeczny z zasadami współzycia społecznego i ma na celu zapobieżenie stosowaniu prawa w sposób, który prowadzi do skutków nie akceptowalnych z aksjologicznego punktu widzenia. Każdorazowo musi być wypełniona konkretną treścią odnoszącą się do okoliczności sprawy, a kryterium oceny jest wykonywanie uprawnienia materialno-prawnego w aspekcie zasad współzycia społecznego, przez które należy rozumieć podstawowe reguły etycznego i uczciwego postępowania, akceptowane i godne ochrony reguły rzetelnego postępowania w stosunkach społecznych, takich jak "zasady słuszności", "zasady uczciwego obrotu", "zasady uczciwości" czy "lojalności" (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2021 r., (...) 26/21, LEX nr 3112367).

W ocenie Sądu Okręgowego zarzut pozwanej dotyczący sprzeczności orzeczenia z zasadami współzycia społecznego i społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa jest nieuzasadniony. Apelująca uzasadnia stawiany zarzut, wskazując, iż żądane od niej koszty pozaodsetkowe były zupełnie nieuzasadnione, a sama procedura udzielenia kredytu też nie uzasadniała tak wysokich kosztów. Wskazać należy, że maksymalne pozaodsetkowe koszty kredytu zostały określone wzorem zawartym w art. 36a ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 246). Wskazywane przez pozwaną koszty pozaodsetkowe, na które składa się prowizja w wysokości 7.116,18

zł, opłata przygotowawcza za rozpatrzenie wniosku w wysokości 100 zł oraz składka ubezpieczeniowa w wysokości 4.577,12 zł bez wątpienia mieszczą się w limicie maksymalnych kosztów pozaodsetkowych. Koszty te zostały jasno, precyzyjnie i skrupulatnie wymienione w umowie, pozwana już w chwili zawierania umowy kredytu знаła dokładną wartość poszczególnych kosztów i sumę kosztów pozaodsetkowych w stosunku do całości udzielonego kredytu. Pomimo wskazywanej przez pozwaną dysproporcji, pozwana zdecydowała się na zawarcie umowy kredytu. Jak słusznie zauważył Sąd Rejonowy, pozwana miała doświadczenie w zawieraniu umów kredytu, złożyła podpis na każdej stronie umowy, co oznacza, że zapoznała się z jej treścią i zaakceptowała jej warunki. Została też poinformowana o możliwości odstąpienia od umowy w terminie 14 dni, ale z tego prawa nie skorzystała. Skoro zatem pozwana, znając całość kosztów związanych z udzieleniem kredytu, zawarła umowę, a pozaodsetkowe koszty kredytu są zdecydowanie niższe niż maksymalne określone w ustawie o kredycie konsumenckim, Sąd Okręgowy nie znalazł żadnych podstaw do uznania, iż koszty te nie powinny być powodowi zwrócone zgodnie z zawartą umową. Umowa pożyczki jest umową odpłatną. Formą wynagrodzenia za korzystanie z cudzego kapitału są odsetki, ewentualnie także inne opłaty. Skoro strony uzgodniły warunki, na jakich pożyczkobiorca otrzyma pożyczkę, umowa ta wiąże je, chyba że jest sprzeczna z obowiązującymi przepisami, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca. Jednocześnie należy wskazać, iż Sąd odwoławczy nie doszukał się jakiegokolwiek naruszenia zasad współżycia społecznego, nielojalnego bądź nieuczciwego zachowania powoda wobec pozwanej.

Podsumowując powyższy wywód stwierdzić należy, iż apelacja pozwanej nie zawierała zarzutów, mogących podważyć rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego i w konsekwencji podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.